

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy A. K. i M. K. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu, na rzecz uczestnika (...) Spółka Akcyjna w G., na nieruchomości wnioskodawców, dla której w prowadzona jest księga wieczysta nr (...) za wynagrodzeniem płatnym jednorazowo w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia oraz o zasądzenie od uczestnika kosztów postępowania.

Roszczenie swoje uzasadnił tym, że na gruncie stanowiącym ich własność przebiega linia energetyczna stanowiąca własność uczestnika. Pismem z dnia 23.09.2011 r. zwrócili się do uczestnika o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości i wypłatę wynagrodzenia. Uczestnik nie wyraził na to zgody.

(...) Spółka Akcyjna w G. Oddział w O. wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania. Podniósł, że nabył przez zasiedzenie służebności gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na działce nr (...). Na działce nr (...) nie są zlokalizowane urządzenia energetyczne. Wskazał, że linia średniego napięcia 15kV oraz linia niskiego napięcia zostały wybudowane w oparciu o decyzje administracyjne i ówczesnie obowiązujące przepisy prawa.

Najprawdopodobniej poprzednik prawny aktualnych właścicieli wyraził zgodę na posadowienie linii energetycznych.

Wybudowanie linii średniego napięcia 15kV nastąpiło w czasie gdy obowiązywały przepisy Ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Poprzednik prawny uczestnika mógł przeprowadzić inwestycje liniowe.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawcy A. K. i M. K. na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej są właścicielami nieruchomości składającej się z działek nr (...) położonych w B. gm. J., dla których prowadzona jest księga wieczysta nr (...). ((...))

Na działce nr (...) znajduje się linia napowietrzna SN 15kV, linia napowietrzna nn, stacja transformatorowa na słupie rozkraczonym, przyłącze do budynku wykonane linią nn. (dowód: opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki J. S. k. 233- 260)

Działka nr (...) powstała w wyniku podziału działki nr (...), która stanowiła własność P. K.. Dla nieruchomości składającej się z działek nr (...) o powierzchni 41,92 ha, postanowieniem z dnia 22.01.1982 r. założona została księga wieczysta nr (...), w której jako właściciel nieruchomości został wpisany P. K.. Umową z dnia 15.12.1989 r. P. K. przekazał działki nr (...) na rzecz swojego następcy R. K.. Umową o dożywocie z dnia 23.08.1991 r. R. K. przekazał własność działek nr (...) na rzecz wnioskodawców A. K. i M. K.. Działka nr (...) w 1996 r. uległa podziałowi na działki nr (...). (dowód: akta księgi wieczystej nr (...))

Wnioskodawcy nabyli działkę nr (...) (obecny numer) z istniejącą na niej linią energetyczną. Użytkują je jako użytki rolne, obecnie pod zasiew trawy. Nie mogą na niej uprawiać zboża i kukurydzy, gdyż istniejące słupy uniemożliwiają zbieranie plonów w ich pobliżu przy pomocy maszyn rolniczych. (dowód zeznania wnioskodawcy k. 748)

L. energetyczne znajdujące się na nieruchomości wnioskodawców są eksploatowane przez uczestnika.(bezsporne)

Decyzją z dnia 22.12.1988 r. Naczelnik Gminy J. zezwolił na budowę linii energetycznej w ramach modernizacji istniejącej linii SN, nn w miejscowości B. – B. gmina J. na rzecz inwestora Zakładu (...) w O.. Budowa ta miała przebiegać przez działkę nr (...) stanowiącą wówczas własność P. K.. P. K. wyraził zgodę na lokalizację urządzeń energetycznych na jego działce nr (...). W dniu 6.04.1990 r. Zakład (...) w O. dokonał odbioru końcowego i przekazania do użytku (eksploatacji) linii SN, stacja ST, linia nn. (dowód: dokumenty k. 52-62, 752-761)

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 17.05.1945 r. utworzono Zjednoczenie (...) z siedzibą w O.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 19.08.1948 r. utworzono Zjednoczenie (...) – przedsiębiorstwo państwowe wyodrębnione. Zarządzeniem Ministra (...)z dnia 25.11.1958 r. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod

nazwą Zakłady (...) w B., które przejęło cały majątek przedsiębiorstw wymienionych w § 12 pkt.2-14. Przedsiębiorstwo to prowadziło zakłady m.in. Zakład (...) w O.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), któremu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w B.. Postanowieniem z dnia 7.07.1989 r. dokonano rejestracji zakładu w rejestrze przedsiębiorstw. Zarządzeniem nr 203/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9.07.1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O. i przekształcenie Zakładu (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w O.. Spółka weszła we wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe Zakład (...) w O.. W dniu 26.11.2004 r. nastąpiło połączenie spółek akcyjnych w tym Zakładu (...) Spółka Akcyjna w O. z siedzibą w O. i utworzono (...) Spółka Akcyjna. W wyniku podziału spółki uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 21.05.2008 r. powstała (...) Spółka Akcyjna. (dowód: dokumenty k. 663-728, 763-799)

Pełnomocnik wnioskodawcy pismem z dnia 23.09.2011 r. zwrócił się do uczestnika (...) S.A. w G. Oddział w O. o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości wnioskodawców. Uczestnik pismem z dnia 20.10.2011 r. zaproponowała wnioskodawcom ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w kwocie 4.075,39 zł. Wnioskodawcy odmówili zawarcia umowy na tych warunkach. (dowód: pisma k.24-27)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z normą art.305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia o których mowa w art.49 §1 k.c. prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art.49 §1 przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem. Jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art.49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. (art.305² 1 k.c.)

Należy jednak zauważyć, że uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

W pierwszej kolejności należy rozważyć zatem zasadność tego zarzutu, gdyż jego uwzględnienie czyni bezzasadnym wniosek o ustanowienie służebności przesyłu. Wniosek ten jest bowiem bezprzedmiotowy w przypadku stwierdzenia istnienia prawa, które pozwala uczestnikowi na utrzymywanie urządzeń przesyłowych na nieruchomości wnioskodawców.

Wskazać należy, że służebność jest jednym spośród ograniczonych praw rzeczowych, które może powstać ex lege w trybie zasiedzenia. Ogólne przesłanki zasiedzenia normuje art.172 k.c., z którego wynika, że warunkiem jest upływ oznaczonego przez ustawę terminu nieprzerwanego posiadania samoistnego, a długość tego terminu zależy od dobrej lub złej wiary w chwili nabycia posiadania. Posiadacz nabywa prawo, jeżeli posiada nieruchomość przerwane od lat dwudziestu, jako posiadacz samoistny, chyba, że uzyskała posiadanie w złej wierze, natomiast po upływie trzydziestu lat choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Ponadto art. 292 k.c. określa szczególny warunek zasiedzenia służebności, a mianowicie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia.

Okoliczność istnienia trwałych i widocznych urządzeń na nieruchomości wnioskodawców, z których korzysta uczestnik, nie jest sporna między uczestnikami niniejszego postępowania. Na nieruchomości wnioskodawców zlokalizowane są linia napowietrzna SN 15kV, linia napowietrzna nn, stacja transformatorowa na słupie rozkraczonym, przyłączy do budynku wykonane linią nn. Urządzenia te spełniają wymogi istnienia trwałego i widocznego urządzenia, które stanowią ostrzeżenie dla zainteresowanego właściciela, że jeżeli będzie tolerował korzystanie z jego nieruchomości, może dojść do obciążenia służebnością w wyniku zasiedzenia.

Punktem wyjścia dla ustalenia terminu od którego mógł biec termin zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz uczestnika, bądź też któregoś z jej poprzedników, było ustalenie, że działka nr (...), w wyniku której powstała działka nr (...) jeszcze przed rokiem 1982 stanowiła własność osoby fizycznej, jak wynika z dokumentów akt księgi wieczystej. W chwili objęcia tej działki przez poprzednika prawnego uczestnika w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu, stanowiła ona własność osoby fizycznej – P. K..

Z dokumentów przedstawionych przez uczestnika wynika bowiem, że decyzją z dnia 22.12.1988 r. Naczelnik Gminy J. zezwolił na budowę linii energetycznej w ramach modernizacji istniejącej linii SN, nn w miejscowości B. – B. gmina J. na rzecz inwestora Zakładu (...) w O., budowa ta miała przebiegać przez działkę nr (...) stanowiącą wówczas własność P. K., a w dniu 6.04.1990 r. Zakład (...) w O. dokonał odbioru końcowego i przekazania do użytku (eksploatacji) linii SN, stacja ST, linia nn.

Nie obowiązywały zatem żadne ograniczenia, wynikające z obowiązującego od 1.01.1965 r. do 1.10.1990 r. art. 177 k.c., w zakresie nabywania praw związanymi z przedmiotową nieruchomością. W uchwale z dnia 22.10.2009 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej, przed dniem 1.02.1989 r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa.

Zdaniem Sądu, uczestnik złożonymi dokumentami wykazał ciągłość posiadania służebności przez okres potrzebny do zasiedzenia tego prawa, a także do stwierdzenia, że swoje prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w zakresie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu wywodzi od podmiotu, który nabył to prawo. Ze złożonych dokumentów wynika, że Zakład (...) w O., który przejął do korzystania urządzenia energetyczne na działce obecnie nr (...) powstał zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. i któremu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w B., postanowieniem z dnia 7.07.1989 r. dokonano rejestracji zakładu w rejestrze przedsiębiorstw. Natomiast Zarządzeniem nr 203/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9.07.1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O. i przekształcenie Zakładu (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w O., spółka weszła we wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe Zakładu (...) w O.. W dniu 26.11.2004 r. natomiast nastąpiło połączenie spółek akcyjnych w tym Zakładu (...) Spółka Akcyjna w O. z siedzibą w O. i utworzono (...) Spółka Akcyjna, a w wyniku podziału spółki uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 21.05.2008 r. powstała (...) Spółka Akcyjna.

Zgodnie z art. 176 k.c. doliczenie okresu posiadania poprzednika dopuszczalne jest, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Jeżeli aktualnie służebność przesyłu posiada przedsiębiorca energetyczny powstały w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego, to nie musi doliczać czasu posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo państwowe po 1.02.1989 r., ponieważ de iure przedsiębiorca energetyczny i przedsiębiorstwo państwowe to ten sam podmiot prawa. Poprzednikiem prawnym przedsiębiorcy energetycznego w posiadaniu jest Skarb Państwa. Zgodnie bowiem z zasadą jednolitego funduszu własności państwowej obowiązującą do 1.02.1989 r. (art. 128 k.c.), przedsiębiorstwa państwowe, zarządzały mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Dotyczyło to także posiadania, w konsekwencji to Skarb Państwa należało uznać za posiadacza w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a przedsiębiorstwo państwowe za dzierżyciela. Przedsiębiorca energetyczny, może doliczyć do swego okresu posiadania i do okresu posiadania swoich poprzedników, okres posiadania Skarbu Państwa, o ile przedsiębiorca energetyczny udowodni, że doszło do przeniesienia posiadania na jego rzecz lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa. W przypadku posiadania służebności przesyłowej, w zasadzie wydanie rzeczy polega na przyjęciu przedsiębiorstwa przesyłowego, którego użyteczność jest zwiększana przez korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności gruntowej. (por. Wyrok SN z dnia 3.01.1969 r. III CRN 271/68) W orzecznictwie przyjmuje się, że przejęcie posiadania jest czynnością faktyczną, nie są wymagane czynności prawne.

W Postanowienie z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie V CSK 356/16 Sąd Najwyższy wypowiedział się, że do wykazania przeniesienia posiadania służebności przesyłu na uczestnika postępowania nie było konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie,

że urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa przesyłowego, znajdujące się wewnątrz, na lub ponad gruntem istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez uczestnika, który przedstawił na tę okoliczność odpis księgi inwentarzowej wskazującej na posiadanie urządzeń technicznych do przesyłu energii. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom, przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy.

Za pomocą przedłożonych dokumentów, wskazanych wcześniej, zdaniem sądu uczestnik wykazał przeniesienie posiadania służebności. O ciągłości posiadania i kolejnych przeniesieniach posiadania aż na uczestnika, dobitnie dowodzi również fakt nieprzerwanego korzystania przez kolejne podmioty z przedmiotowych urządzeń w celu przesyłu energii elektrycznej, ich konserwacja i naprawy, przy jednoczesnym dysponowaniu pierwotną dokumentacją dotyczącą ich budowy.

Określenie czy w niniejszej sprawie doszło do nabycia przez uczestnika lub jej poprzedników prawnych służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu wymagało ustalenia początku biegu terminu i jego długości. Zdaniem sądu, początek biegu terminu zasiedzenia rozpoczął się nie później niż w chwili oddania urządzeń do eksploatacji Zakładowi (...) w O.. Z dokumentów wynika, że miało to miejsce w dniu 6.04.1990 r. Początek okresu zasiedzenia przypadła zatem w czasie obowiązywania kodeksu cywilnego, który przewidywała dziesięcioletni okres posiadania dla posiadacza w dobrej wierze i dwudziestoletni, dla posiadacza w złej wierze. Terminy te z dniem 1.10.1990 r. zostały wydłużone do lat dwudziestu w przypadku posiadacza w dobrej wierze i trzydziestu, dla posiadacza w złej wierze. Jeżeli okres zasiedzenia upłynął przed 1.10.1990 r. stosuje się krótsze terminy posiadania, a po tej dacie, okresy posiadania ulegają wydłużeniu do obecnie obowiązujących.

Dla ostatecznego ustalenia długości terminów zasiedzenia należy ustalić, czy Zakład (...) w O., obejmując nieruchomość w posiadanie, był w dobrej czy w złej wierze.

Z dokumentów przedstawionych przez uczestnika wynika, że ówczesny właściciel nieruchomości, działki nr (...) (obecnie nr 99/2), P. K. wyraził zgodę na lokalizację urządzeń energetycznych na jego działce nr (...). (k.60) Z tych też względów sąd przyjął, że momencie objęcia nieruchomości w posiadanie w zakresie odpowiadającym służebności gruntowej, Zakład (...) w O., poprzednik prawny uczestnika, był w dobrej wierze, dlatego termin zasiedzenia służebności przesyłu nastąpił z dniem 6.04.2010 r. Ponadto zgodnie z art.7 k.c., jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Domniemanie to, zdaniem sądu, nie zostało wzruszone przez wnioskodawców.

W tym stanie rzeczy na mocy powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

Mając na uwadze powyższe rozważania sąd, nie analizował opinii biegłych z zakresu elektroenergetyki, szacowania nieruchomości, geodezji i zeznań wnioskodawcy.

O kosztach postępowania wyłożonych przez wnioskodawców i uczestnika orzeczono na mocy art.520 § 1 k.p.c. stosownie do zasady, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Uczestnicy bowiem mieli wspólny interes w uregulowaniu sytuacji prawnej związanej z utrzymaniem urządzeń przesyłowych.

Mając na uwadze, że wnioskodawcy przegrali sprawę sąd na mocy art. 113 u.k.s.c. nakazał od nich ściągnąć koszty sądowe wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...),

3. (...)

16.04.2018 r.